

U VRGORCU POKOPANE ŽRTVE PARTIZANSKIH ZLOČINA

Vrgorac, 29. studenoga 2009. (IKA / Vicepostulatura) – Nakon sv. mise zadušnice i sprovodnih obreda koje je 28. studenoga s tridesetak svećenika u župnoj crkvi Navještenja Blažene Djevice Marije u Vrgorcu predvodio fra Željko dr. Tolić, provincijal splitske franjevačke provincije, za fra Maksimilijana Jurčića, širokobriješkog franjevca i još petoricu za sada neidentificiranih, vjerojatno civila, koje su ubili partizani pred kraj zime 1945., a njihovi su posmrtni ostatci pronađeni kod Belića gumna na poljskom putu prema polju Bunina, na mjesnom groblju sv. Ante u Vrgorcu pokopane

je pet žrtava partizanskih i komunističkih zločina počinjenih pred kraj i nakon II. svjetskog rata.

U svojoj propovijedi provincijal fra Željko dr. Tolić osobito je naglasio povijesna stradanja hrvatskog naroda: »Sve smo to uspjeli nadvladati pa čak i teško komunističko vrijeme. Pomogla nam je vjera u Boga i međusobna sloga!«

Svojim pjevanjem sv. misu zadušnicu uzveličao je veliki župni zbor. Zajedno sa župnikom fra Petrom Vrljičkom također su pjevali dijelove sprovodnog obreda napjevom koji se još samo zadržao

u Vrgorcu i u Metkoviću.

Vrgoračkim ulicama posmrtno ostatke petorice neidentificiranih nosili su »rondari«, a posmrtno ostatke fra Maksimilijana Jurčića novaci Hercegovačke franjevačke provincije. Pokopu je nazočio narod vrgoračkog kraja, ali i znatan broj iz susjedne Hercegovine. Neidentificirane žrtve, kao i fra Maksimilijan, najvjerojatnije su dovedene iz ljubuške tamnice. Nakon pokopa u Vrgorcu posmrtni su ostatci fra Maksimilijana Jurčića službenim vozilom i u pratnji policije prevezeni na Široki Brijeg.

U CRKVI NA ŠIROKOM BRIJEGU POKOPANI POSMRтни OSTATCI FRA MAKSIMILIJANA JURČIĆA

Široki Brijeg, 30. studenoga 2009. (Višnja Spajić / Vicepostulatura) – Posmrtni ostatci hercegovačkog franjevca fra Maksimilijana Jurčića, kojega su partizani 1945. zajedno s još petero ljudi, najvjerojatnije civila, ubili i bacili u masovnu grobnicu kod Vrgorca, pokopani su u nedjelju, 29. studenoga 2009. u samostanskoj crkvi u Širokom Brijegu u grobnicu u kojoj je već pokopan 21 ubijeni hercegovački fratar.

Uprava Provincije, u dogovoru s Vicepostulaturom, odlučila je da ovogodišnji kapitul na rogožinama, dan okupljanja cijele Provincije na Širokom Brijegu, a koji se slavi 29. studenoga na spomendan svih svetih franjevačkoga reda, bude danom ukopa zemnih ostataka fra Maksimilijana Jurčića.

Sv. misno slavlje predslavio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan dr. Sesar, u suslavlju 70 svećenika među kojima su bili splitski provincijal fra Željko dr. Tolić, gvardijan širokobriješki fra Branimir Musa, vicepostulator fra Miljenko

Stojić i vrgorački župnik fra Petar Vrljičak. Sv. misi je nazočila i fra Maksimilijanova obitelj i rodbina.

Provincijal je u propovijedi istaknuo da se Provincija nikada nije prestala zanimati za svoju nevinu pobijenu braću te da nas nije okupila mržnja ni želja za osvetom nego vjera u uskrsnuće i želja za istinom te fra Maksimilijanov povratak na Široki Brijeg, gdje je činio svoje prve fratarske korake, među ostalu pobijenu braću sahranjenu u crkvi.

Kovčeg s fra Maksimilijanovim posmrtnim ostatcima bio je izložen pred oltarom širokobriješke crkve sat prije početka sv. mise i obreda pokopa. Sv. misi je prethodila kratka meditacija o zrnju i povratku koju je izrekao fra Josip Vlašić, ceremonijer slavlja, zatim je mlada Lucija Hrstić otpjevala pjesmu *Sveti pastiri*, posvećenu ubijenim fratrima, a za koju je sama napisala stihove i glazbu. Potom je na velikom platnu, tako da su je mogli vidjeti svi nazočni u prepunoj crkvi na Širokom Brijegu, prikazana video-prezentacija o fra Maksimilijanovu životu

za koju je tekst napisao fra Ante Marić.

Na kraju euharistijskog slavlja nazočnima se obratio vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrač« fra Miljenko Stojić izrekavši riječi zahvale svima koji su pomagali da se pronađu ubijeni fratri te pozvao sve koji nešto znaju o preostalim pobijenim fratrima, kojima se ne zna za grob, da se jave u Vicepostulaturu.

Po završetku sv. mise lijes s fra Maksimilijanovim ostatcima do grobnice je ponio fra Hadrijan Sivrić, uz pratnju fra Vinka Dragičevića i fra Dobroslava Begića. Oni su pokojnika osobno poznavali.

Fra Maksimilijan Jurčić identificiran je 27. travnja 2009. na Odjelu za patologiju KBC-a Split. U posljednjih pet godina identificirana su još tri hercegovačka franjevca: fra Melhior Prlić, fra Zdenko Zubac i fra Julijan Kožul. I oni su pokopani u širokobriješkoj crkvi. Tako sada u grobnici, smještenoj u desnoj lađi širokobriješke bazilike, počivaju posmrtni ostatci 22 fratara Hercegovačke franjevačke provincije od ukupno 66 ubijenih, uglavnom nakon završetka II. svjetskog rata. Njihov grob, koji uređuju članovi III. reda sv. Franje, nezaobilazno je mjesto molitava vjernog puka. Za posmrtno ostatke 35 pobijenih hercegovačkih fratara još se ne zna.

Dan prije u Vrgorcu je pokopano pet nepoznatih stradalnika, vjerojatno civila, pronađenih zajedno s fra Maksimilijanom.

GOVOR VICEPOSTULATORA FRA MILJENKA STOJICA

Draga braćo i sestre!

Hvala vam najprije na vašem jučerašnjem dolasku na sv. misu zadušnicu za pobijene na području Vrgorca. Pronašli smo ih zahvaljujući svjedokinji Mandi Erceg i nakon sv. mise zadušnice u Vrgorcu petoricu od njih dostojno smo pokopali. Posmrtna, pak, ostatke fra Maksimilijana Jurčića dovezli smo ovdje na Široki Brijeg. Hvala vam što ste došli da ga zajedno pokopamo u ovoj samostanskoj crkvi gdje već počivaju tijela dvadeset jednog franjevca koje su komunisti također pobili. Žrtvama će Bog zacijelo biti milostiv, ali neka bude i njihovim ubojicama.

Fra Maksimilijan Jurčić četvrti je franjevac kojeg nakon upornog traženja u posljednje vrijeme pronalazi Hercegovačka franjevačka provincija. Prvi identificirani je fra Melhior Prlić (30. prosinca 2005.). To je ujedno prva identifikacija posmrtnih ostataka na Odjelu za patologiju i sudsku medicinu KBC-a Split, odnosno na prostorima bivše Jugoslavije nekoga iz II. svjetskog rata. Ta je identifikacija označila začetak današnjeg studija forenzike na Sveučilištu u Splitu. Nakon njega identificirani su fra Zdenko Zubac (27. listopada 2006.) i fra Julijan Kožul (15. siječnja 2007.). Sva trojica bili su zakopani u masovnu grobnicu u Zagvozdu. Hvala puku zagvodskog kraja koji je pamtio gdje su pokopani i župniku don Jakovu Cikojeviću koji je dao sve od sebe da pronalaženje ide što lakše. A fra Maksimilijan Jurčić, zakopan u Vrgorcu, iden-

tificiran je 27. travnja 2009. Sve ove identifikacije obavilo je osoblje Patologije u Splitu: prof. dr. Marija Definis-Gojanović i prof. dr. Davorka Sutlović sa svojim suradnicima. U ime ubijenih od srca im zahvaljujem. Isto tako, veliko hvala i fra Anti Mariću koji je u ime Hercegovačke franjevačke provincije, odnosno Vicepostulature, vodio sva ova iskapanja.

U Vrgorcu nam je od velike pomoći bio župnik fra Petar Vrljičak. Njemu smo se prvom obratili i preko njega dolazili do ostalih sudionika. Hvala mu na svemu tome. Iskreno hvala i gradonačelniku i saborskom zastupniku Borisu Matkoviću, kao i načelniku policijske postaje Ivanu Kalajžiću. Učinili su sve što je u njihovoj moći da iskapanje bude uspješno. Najljepša hvala i istražnom sucu Županijskog suda u Splitu Stanku Grbavcu koji nam je odobrio iskapanja.

Provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita fra Željko dr. Tolić, koji je također i danas s nama, rado se prihvatio voditi jučerašnju sv. misu zadušnicu i sprovod pet neidentificiranih tijela. Hvala mu na tome, kao i provincijalu Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivanu dr. Sesaru koji je predvodio današnju sv. misu zadušnicu i koji će predvoditi pokop fra Maksimilijana Jurčića.

Čitav postupak mučeništva, naime, najprije se vodi na biskupijskoj razini. Hvala stoga mjesnom biskupu don Ratku Periću i svima koji sudjeluju u postupku mučeništva.

Najljepša hvala i fra Josipu

Vlašiću koji lijepo vodi ovaj večerašnji program.

U jednoj drugoj masovnoj grobnici u Vrgorcu, tamo na Novom groblju, još je pokopano četrdesetak osoba koje su komunisti doveli iz ljubuške tamnice krajem siječnja 1945. i strijeljali. I njih će trebati iskopati i dostojno pokopati, odnosno, po mogućnosti identificirati. Nadam se da će to biti uskoro.

Širokobriješki samostan središnje je žrtvoslovno mjesto naše Provincije. Komunisti su pobili tridesetoricu njezinih članova i još četvoricu s ovoga područja. Ovdje je neprestano živa svijest na sve pobijene hercegovačke franjevce, kako kod samostanskog osoblja tako i kod puka. Hvala gvardijanu fra Branimiru Musi i svima u samostanu koji se brinu da ovaj samostan, uz sve ostalo, bude i živi spomen-dom našoj pobijenoj braći.

Hercegovačka franjevačka provincija i dalje nastoji tražiti svoje pobijene članove tijekom i u poraću II. svjetskog rata. Komunisti su tada pobili trećinu Provincije, njih 66, drugu trećinu su rastjerali, a treća trećina je ostala u Provinciji da bi ih potom odvodili u tamnice i zlostavljali na različite načine. Do sada smo pronašli posmrtna ostatke 31 stradaloga.

Neka nam ovaj današnji događaj bude znak nade. Uskrsavamo poput Isusa unatoč tomu što su protivnici mislili da su nas dokrajčili. Molimo se također za svoju domovinu da bi nam ona bila dostojan okvir za sretan život i brana ovakvim i sličnim zlima. ✍

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

Riječ urednika fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Dok polako nastupa vrijeme novog hrvatskog predsjednika, pred nama je novi broj, sada već prepoznatljivog, glasila Vicepostulature *Stopama pobijenih*. Raduje nas sve jači odjek među čitateljstvom. Očito je da hrvatski nepobjedivi duh živo kuca ispod prividne šutnje.

Od događaja koje bismo kroz proteklo vrijeme mogli izdvojiti svakako na prvo mjesto treba staviti pronalazak i pokop posmrtnih ostataka fra Maksimilijana Jurčića, kao i pet njegovih supatnika. Svjetlo je ponovno pobijedilo tamu. Njihov ubojica, koji je izgleda za »dobro« obavljen posao dobio čin oficira JNA, mislio je da će ih zbrisati s lica zemlje. Međutim, bilo je to nemoguće. Sve da i nismo pronašli fra Maksimilijanove posmrtnne ostatke, on bi ostao u dubokom sjećanju hercegovačkih franjevac, kao i druga petorica u sjećanju svoje obitelji. Nevina žrtva jednostavno uvijek pobjeđuje. Očekujemo još otkopavanje sljedeće masovne grobnice u Vrgorcu s 40-ak pobijenih koji su krajem siječnja 1945. dovedeni iz Ljubuške tamnice. Nadamo se da će se i to uskoro dogoditi.

Hvala Bogu i u hrvatskom narodu u BiH pokreće se službeno traganje

za posmrtnim ostacima pobijenih u II. svjetskom ratu. Budući da nemamo svog političkog okvira, onda se na tome počelo raditi na razini općina s hrvatskom većinom. Općina Široki Brijeg, na čelu s načelnikom Mirom Kraljevićem, 4. kolovoza 2009. imenovala je Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta II. svjetskog rata i poraća na širokobriježkom području. Povjerenstvo je odmah započelo s radom i trenutno skuplja nepohodne podatke spremajući se s njima izići u javnost. Još su neke općine krenule u tom smjeru. Zaista se uvijek nešto može učiniti ako svojim pogledima dopustimo da budu široki.

Podrazumijeva se da Vicepostulatura i dalje traži živuće svjedoke i dokumente glede pobijenih hercegovačkih franjevaca. Istina, već je to pri kraju, ali su ugodna iznenađenja uvijek moguća. Molimo, dakle, i dalje sve one koji nam mogu pomoći u tom smjeru da to što prije i učine. U ime pobijenih najljepše im zahvaljujemo.

Ne dajmo se ušutkati. Tražimo i širi-mo istinu jer će nas samo ona osloboditi!

Mir i dobro!

STOPAMA POBIJENIH

Glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subračić«, III., 1 (4),
Humac, 2010

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:

Vicepostulatura, Trg sv. Ante 1,
88320 Ljubuški – Humac, BiH;
Vicepostulatura, p. p. 1,
20352 Vid, RH

Veza:

tel.: (039) 832-582
faks: (039) 832-585
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Godišnja pretplata:

BiH 6 KM, RH 24 KN, EU 6 EUR,
SAD i Kanada 10 USD

Slanje pretplate i dobrovoljnih
priloga (s naznakom za što):

a) poštanskom uputnicom

b) UniCredit Bank d.d. Mostar,
poslovnica Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 381602276649744

devizni račun (inozemstvo):

IBAN: BA393381604876650839

SWIFT: UNCRBA22

Cijena pojedinog primjerka:

3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

ISSN: 1840-3808

IZ SADRŽAJA

Riječ čitatelja	4	Razgovor	29
Iz ljetopisa	5	Pobijeni	35
Podsjetnik	10	Odjek u umjetnosti	54
Povijesne okolnosti	11	Izdavaštvo	55
Svjedočenje	28	Darovatelji	55